
Harald Schrader

MINNEORD

GEIR BRÅTHEN

LARS JACOB STOVNER

RALF PETER MICHLER

Harald Schrader døde 31.1.2021 i Hamburg. Han vokste opp i Tyskland med norsk mor, og tok medisinstudiet der. Som sterk tilhenger av den nordiske helsevesenmodellen valgte han tidlig å flytte til Norge, hvor han ble nevrolog ved Rikshospitalet. Fra 1987 til han gikk av i 2009 var han overlege og professor ved St. Olavs hospital og NTNU.

Han var opptatt av sosiale, psykologiske, kulturelle og rettslige forholds betydning for sykkelighet. I 1990-årene undersøkte han i samarbeid med litauiske forskere nakkesleng (whiplash) i en befolkning der fenomenet var ukjent og ingen fikk erstatning. Studien fikk stor oppmerksomhet, og han ble intervjuet i The New York Times. Få andre har som ham bidratt til at den såkalte whiplashepidemien som fantes i de fleste vestlige land, nå er historie. Arbeidet utfordret både pasientgrupper og advokater, og Harald ble utsatt for til dels hatske angrep i mediene. Dette føltes utvilsomt tungt, men han fikk oppleve å se at arbeidet bar frukter.

Han gjorde også en banebrytende innsats innen forebyggende behandling av migrene. Han hadde selv migrene og høyt blodtrykk, og da han fikk blodtrykksmedisiner, oppdaget han at anfallene ble borte. Med stor kraft gjennomførte han studier som viste at to ulike medikamenter var effektive, og særlig det siste av dem (kandesartan) brukes nå i mange land.

Han var en engasjert kliniker, alltid grundig og med et skarpt blikk for også sjeldne tilstander. Han brukte aktivt pasientenes mottakelighet for helseråd når de var innlagt med et skremmende sykdomsbilde. Ikke få pasienter sluttet å røyke etter å ha fått en grundig leksjon av Schrader om tobakkens skadelige virkninger. Han kunne ha en noe påståelig form som kunne irritere, men alle som kjente ham, visste at han hadde et stort hjerte for mennesker som hadde hatt mindre flaks i livet. Han var en kløpper i å identifisere pasienter med psykogene lammelser og utfall. Ved å gi en plausibel forklaring og en redningsplanke («ved iverdig trening kan du selv bidra til å bli helt frisk») fikk mange rask bedring og kom ut av situasjonen med æren i behold.

De senere årene var han opptatt av det såkalte Münchhausen-syndromet. For å gi rett diagnose og behandling må legen være mistenksom og vil derfor ofte komme i et konfliktfylt forhold til pasienten. Schrader poengterte at dette var legens ubehagelige rolle i møte med disse pasientene. Han viste han at han var en som turte der mange andre nølte.

Som pensjonist flyttet han først til Oslo og, etter å ha møtt sin kjære kone Sylvia, senere til Hamburg. Han var glad, og mildt overrasket, over at livet de siste årene tildelte ham en rolle som en kjær (ste)bestefar. Selv om han hadde det bra privat følte han seg ikke lenger hjemme i dagens Tyskland og ga mange ganger uttrykk for at han savnet Norge.

En bauta i nevrologien er borte. Vi vil huske ham med glede og la oss inspirere av hans uredde engasjement for faget og pasientenes beste.

Publisert: 22. mars 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0140

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. mars 2026.